

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conciliorvm Omnivm Generalivm Et Provincialivm Collectio Regia

Ab anno CCCXIV. ad annum CCCXLVI.

Parisiis, 1644

Epistola III. Ivlii Papae I. Ad Orientales. In eadem causa Athanasii, ex
apologia secunda Athanasii.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15072

EPISTOLA III.

I V L I I P A P Æ I.

A D O R I E N T A L E S.

In eadem causa Athanasii, ex apologia secunda Athanasii.

Iulius Danio, Flacillo, Narcisso, Eusebio, Mari, Macedonio, Theodoro, ceterisque eorum qui nobis dilectissimis in Christo fratribus ex Antiochia scripserunt, salutem.

LEGI epistolam vestram quam mihi mei presbyteri Elpidius & Philoxenus attulerunt, miratusque sum, cum a nobis ex vera dilectione & bona conscientia scriptum esset, contentiose a vobis, & non, ut decuit, rescriptum esse. Fastus enim & arrogantia scribentium in epistola apparebat. At qui aliena sunt ista a fide in Christum: decuit enim eum, qui cum dilectione ad vos scriberet, eandem vicissim dilectionem, non autem contentionem referre. Quid? an non dilectionis indicium erat, nos presbyteros misisse, qui compaterentur patientibus, & incitarent eos qui iudicium scriptis postulauerant, ut præsto esse vellet, quo primum omnia componerentur, & emendationem acciperent, ne diutius aut fratres nostri iniurias, aut vos calumnias pateremini? Nec scio cur vobis ita rem agere placuit, ut nos in hanc opinionem redigatis, ut arbitremur nos sub specie reuerentiæ pro ludibrio esse habitos, dictaque vestra irridentium fuisse, cum & presbyteros nostros ad vos missos, quos cum gaudio remissos oportuit, cum luctu remiseritis ob ea quæ istic geri conspiciabant. Ego certe, cum literas vestras euoluerem, post varias vltro citroque cogitationes, eas supprimendas putavi, ea spe quod crederem saltem aliquos ex vestris aduenturos, nec opus fore istiusmodi epistolis, ne, si illæ in publicum promerentur, multos hic dolore afficerent. Ceterum ubi nullus vestrum superuenerat, necessum fuit ut eas proferrem. Credite mihi, omnes admiratione pleni vix induci poterant ut crederent istiusmodi literas a vobis profectas esse, in quibus rixandi potius quam caritatis affectus eminebat. Quod si ambitione eloquentiæ ostendendæ ita exceptæ sunt a dictatore, id certe studium ad alios spectat. In rebus enim ecclesiasticis non specimen eloquentiæ, sed Canones apostolici requiruntur, operaque dari

Non eloquentia, sed Canones in ecclesiasticis rebus attendendi.

Concil. Tom. 2.

Eccc

Prima que-
rela Euse-
bianorum
refutatur.

folet, ne quis ex paruis in ecclesia scandalizetur. Expedit enim, secundum ecclesiasticum verbum, molam asinariam suspendi a collo, atque ita demergi, quam vnum ex pusillis scandalizare. Quod si aliquibus in alios ob pusillanimitatem offensis (non enim omnium talem mentem fuisse arbitror) istiusmodi epistolam scribi placuit, primum decuit neminem offendi, neque solem occidere super huiusmodi offensis, certe eo res deduci non oportuit, vt offensiones suas scriptis proderent. Quid enim actum est dignum offensa? aut qua in re vobis, quibus scripsi, causam succensionis præbui? An quia adhortati vos sumus, vt ad Synodum occurreretis? At qui illud potius cum gaudio excipi oportuit. Qui enim bene sentiunt de iis quæ egerunt, & in quibus ipsi (vt aiunt) iudices fuere, non indignanter ferre solent, si quod ab ipsis iudicatum est, ab aliis excutatur, quippe qui securi sint, ea quæ ipsi iusta iudicauerunt, iniusta nunquam fieri posse. ^c Quocirca episcopi in magna Synodo Nicææ congregati, non sine Dei consilio permiserunt prioris Synodi acta in alia Synodo examinari, vt & illi qui iudices erant, præ oculis habentes secundum de ipsa re iudicium futurum, cum omni diligentia causam expenderent, & illi qui sententiam acceperant certo agnoscerent, se non per simultatem priorum iudicium, sed iure & merito condemnatos esse. Quod si istiusmodi consuetudo olim fuit, eiusque memoria renouata est, & scripto prodita in magna Synodo, eamque apud vos valere non sinitis, rem profecto indecoram facitis. Morem enim, qui semel in ecclesia obtinuit, & a Synodo confirmatus est, iniquum est a paucis abrogari, quin ne hoc quidem concessio quidquã æqui habet vestra offensio. ^d Si quidem vestri legati, Macarius presbyter, & Hefychius Martyriusque diaconi, nullo modo, cum huc venissent, pares presbyteris ab Athanasio missis, ac semper ab illis conuicti, refutati que, Concilium indica nobis postularunt, literasque & ad Eusebianos & Athanasium Alexandriam, quibus conuocarentur, mitti, vt coram omnibus iusto iudicio de causa cognosci posset: tum enim se de Athanasio probaturos esse, quod iam nequirent. Publice enim coram nobis Martyrius & Hefychius refellebantur, Athanasii presbyteris bona cum fiducia alacriter resistentibus.

Quid actum
Romæ per
vtriusque
partis lega-
tos.

* eiec-
non fa-
lam.
singul

Martyrius vero cum suis, si vera dicenda sunt, vbique profligebatur, ac proinde Concilium generale postulauit. Si igitur Martyrio & Hesychio nullam Synodum postulantibus adhortator fuisset, vt ad Synodum qui ad me scripserant conuocarentur, idque in gratiam fratrum, qui se iniuriam pati conquerebantur, etiam vel ita æqua & iusta fuisset nostra cohortatio, cum ea sit & ecclesiastica & Deo grata: iam vbi iidem illi qui a vobis pro grauibus viris & fide digni habiti fuere, auctores mihi fuerint, vt vos conuocarem, certe id a vobis ægre ferri non debuit, sed potius alacriter ad citationem occurrere. Quapropter indignatio eorum qui hac citatione offenduntur, temeraria & tergiuersatio sistendi se in iudicio, inhonesti & suspiciosa videtur. An quispiam stomachari debet, si quæ ipse fecit, ab aliis fieri videat. * Si enim, vt scribitis, Ariani decreta Nicæni Concilii irritare probantur. inconcussam habet auctoritatem quælibet Synodus, & contumeliose agitur cum iudice, cuius iudicium ab aliis examinatur, considerate quæso, dilectissimi, quinam sunt qui Synodum improbant, & qui aliorum iudicata rescindunt, ne singula excutiendo certos homines grauem. Certe id quod postremo gestum, cum sit horrendum auditu, sufficit ad cetera quæ a me omittuntur comprobanda. Ariani a beatæ memoriæ Alexandro quondam Alexandriae episcopo ob impietatem * ad causam dicendam citati, non solum in eo iudicio a singulis ciuitatibus reiciebatur, sed ab omnibus simul, qui ad Nicænum Concilium coierant, anathemate feriebantur. Nihil enim erat in illorum delicto vulgare, neque in hominem peccauerant, sed in ipsum Iesum Christum Dominum nostrum Filium Dei viuentis: iidem tamen ita ab vniuerso orbe reiecti, & per omnem ecclesiam famosissime notati, nunc denuo in ecclesia (quod quidem triste vestris animis arbitramur) recipi perhibentur. Quinam igitur sunt qui Synodum vituperant, & trecentorum episcoporum calculos pro nihilo habent, & impietatem pietati anteponunt, nisi Ariomanitæ ab omnibus vbique episcopis condemnati & abdicati? Athanasius contra & Marcellus episcopi plurimos habent, qui verbis scriptisque suis eorum innocentiam tuentur. Marcelli enim fides confessioque Nicææ spectata est, cum Arianis contradiceret.

Concil. Tom. 2.

Eeee ij

* cietti,
non so-
lum a
singulis

Athanasius
an Tyri
condemna-
tus.

Ibidem quoque Athanasii sinceritas in tuenda fide specta-
ta fuit, ^f qui nec Tyri condemnatus est, nec Mareotæ præ-
sens fuit, vbi contra eum absentem in lite processum est.
Scitis autem, dilectissimi, monumenta actorum, vbi vna
dumtaxat pars adfuerit, nullarum virium esse, & suspecta
haberi. Nos tamen, quamquam ita actum esset, pro re
certius cognoscenda, neque vobis qui contra eum, neque
illis qui pro eo literas misere præiudicium facientes, co-
hortati sumus omnes quotquot scripserant, vt præsentem
se iudicio sisterent, quo omnia ad amissim, quia quam-
plurimi pro vtroque scribunt, in Synodo examinari pos-
sent, ne vel innocens condemnatur, aut qui rei sunt puri
habeantur. Non igitur a nobis vilipenditur Synodus, sed
ab illis qui quouis modo & temere Arianos ab omnibus
condemnatos, contra sententiam eorum qui causam iudi-
cauerunt, recipiunt: quorum plerique soluti iam a corpore
cum Christo viuunt, alii adhuc in vita manentes indigne
ferunt sua iudicia ita a quibusdam rescindi. Hæc ita esse
ex iis quæ Alexandria acta suntprehendimus. Nam
^s Carpones quidam ab Alexandro ob Arianam hæresim
cum quibusdam aliis eiusdem criminis reis olim citatus
huc ad nos venit, missus a Gregorio. Id ipsum quoque ex
Macario presbytero, & Martyrio, & Hefychio diaconis
didicimus, qui, antequam iudicio se sisterent Athanasii
presbyteri, auctores nobis fuere, vt scriberemus Alexan-
driam cuidam Pisto, quo tempore etiam dum Athanasius
episcopus Alexandria versabatur. Hunc autem Pistum
Athanasii presbyteri superuenientes docuerunt Arianum
esse, & eo nomine, & ab Alexandro & Synodo Nicæna
reum factum, gradusque ordinis sui a quodam Secundo,
quem magna Synodus vt Arianum reiecerat, accepisse.
His vero nec Martyrii quidem sodales contradicebant,
neque Pistum a Secundo fuisse constitutum negabant.
Videtis igitur vel ex hac causa qui potius in culpa ha-
bendi sunt; nosne, qui persuaderi non potuimus vt ^b Aria-
no Pisto literas scriberemus; an illi, qui mihi consilium de-
dere, vt contempto magno Concilio ad impios hæreticos,
veluti ad pios homines, literas darem. Certe Macarius
presbyter, cum legatus ab Eusebio venerat, vbi audiuit A-
thanasii presbyteros Pisto obistere, nosque eius præsentiam

non admittere, vna cum Martyrio & Hefychio, quamuis graui valetudine,ⁱ de nocte profectus est, vt non inconcinne diuinarem eum impatientia refutati Pifti fugam arripuisse. Impossibile enim est Secundi ordinationem, vtpote Ariani, vim vllam in catholica ecclesia habere: id enim vere ad Synodi, & ad episcoporum, qui in Synodo fuere, contumeliam vergeret, si quæ illi tanto studio & cura veluti Deo præfente egissent, a nobis vt vana futiliaque abrogarentur. Quod si igitur (quemadmodum scribitis) pro exemplis in Nouatum & Paulum Samofatensem editis decreta Synodorum obseruari oportet, certe minime oportuit calculos trecentorum episcoporum irritos haberi, aut catholicam Synodum a paucis contemni. Æque enim, vt illi Ariani hæretici sunt, & calculi contra istos dati paris sunt momenti cum calculis quibus illi damnati sunt. Tali igitur commissa audacia, quinam dicendi sunt flammam discordiæ accendisse, siquidem id nobis in vestris literis obiicitis. Nos scilicet discordiam induximus, qui compatimur cum patientibus fratribus, & omnia secundum Canonem facimus? An qui contentiose violato Canone trecentorum decreta præuaricantur, & per omnia Synodum contemptui habent? Cum non solum Arianos recipiant, sed iam in vsu habeant de loco in locum ad episcopatus capiendos transilire.^k Si igitur vere patrem eundemque honorem in omnibus episcopis censuris esse, neque magnitudine ciuitatum (vt vos scribitis) de episcopis iudicatis, oportuit eum, cui concredita est parua ciuitas, in ea quæ credita est permanere, & nequaquam reiecta concredita, ad eam quæ concredita non est transuolare: ne eam quæ a Deo data est aspernari, illam vero quæ hominum ambitu concessa est magnificare videatur. Oportuit igitur vos, dilectissimi, huc accedere, & nequaquam tergiuersari, vt res ad finem deducatur: id enim ratio requirit. Sed fortasse dies constituti temporis breuior, quam par erat, impedimento fuit: (nam huiusmodi in literis vestris querimoniam facitis) atqui illud, dilectissimi, pro mera cauillatione putandum est. Si enim aliquos in itinere dies oppressisset, arctitudo breuitasque temporis accusari potuisset. Iam cum illi qui nec ipsi venire voluerunt, & presbyteros suos vsque ad

Altera querela Eusebianorum.

Eccc iij

menssem Ianuarii, ne venirent, detinuerunt, liquide apparet istam causificationem eorum hominum esse qui sibi non satis confidunt: venissent enim, vt dixi, si de sua causa bene sperassent, non respectantes ad interuallum itineris, aut temporis constituti spatium, sed ex iure suo & rationibus fiduciam collegissent. Esto vt tempus in causa fuerit cur non venerint: id enim quoque in scriptis vestris significatis, cum dicitis æquum scilicet fuisse, vt respectu tantorum temporum, quæ venientibus ex oriente necessaria essent, veniendi citationem omitteremus. Si igitur, quia dies breuior fuit, iter omissum est, nequaquam oportuit iis ipsis temporibus vos præbere auctores schismatis, luctus & lacrymarum in ecclesia. Iam qui talia agunt ostendunt non tempora ipsorum perfectioni, sed conscientiam obstinuisse. Admiror quoque eam partem epistolæ, & nescio quomodo hoc scribere potuistis, id vobis ægre esse, quod¹ Eusebio cum suis dumtaxat, & non itidem omnibus vobis literas scripserim, citius in hac expostulatione morositatem promptissimam, quam veri quid deprehendas. Ego enim cum non aliunde literas contra Athanasium accepissem, quam a Martyrio & Hesychio, necessario illis respondi qui scripserant contra Athanasium. Oportuit igitur non solum Eusebianos absque vobis scribere, aut vos, quibus non scripsi, non moleste ferre, si rescripserim illis qui mihi scripserant: nam si par erat ad vos omnes literas dari, par quoque erat & vos vna cum illis literas mittere. Nunc autem quod consentaneum erat respicientes, illis scripsimus qui nos certiores reddiderant, & literas misere. Quod si id vos commouet quod solis illis scripserim, consequens est vt indignemini quoque quod illi soli mihi scripserint. Verum in hoc ipsa iusta & rationalis causa est, dilectissimi, quam vobis intimandam puto. Nam tametsi solus sim, qui scripsi, non meam tamen solius sententiam, sed omnium Italarum, & omnium in his regionibus episcoporum scripsi. Ego autem omnes nolui scribere, ne a multis onerarentur: certe ad constitutum tempus conuenere episcopi, & eius sententiæ fuere, quam vobis iterum significo. Quapropter, dilectissimi, etiamsi solus scribo, scribere me tamen communem omnium sententiam vos scire volo. Hæc quidem a nobis aduersus non

Nona querela Eusebianorum.

æquas vestrarum hominum sed iniustas & suspectas cau-
 sificationes dicta sunt. ^m Quod autem non temere aut
 iniuste susceperim in communionem coepiscopos no-
 stros Athanasium & Marcellum, etiamsi prius dicta suf-
 ficiant, breuibus tamen ratio vobis istarum rerum de-
 monstranda est. Scripsere prius Eusebius cum suis contra
 Athanasium, scripsistis & vos impræsentiarum, scripsere
 etiam plurimi ex Ægypto & ex aliis prouinciis episcopi
 pro Athanasio: nam quod ante omnia obseruari oportet,
 literæ vestræ aduersus Athanasium inter se pugnant, &
 primæ cum secundis nullum concentum habent, sed in
 plerisque primæ a secundis destruuntur, & secundæ a pri-
 mis redduntur suspectæ, ex discrepantibus autem literis
 nulla certitudo constitui potest. Quod si vestris literis fi-
 dem dari postulatis, æquum est & literis eorum qui pro
 eo scribunt fidem non abnegare, & maxime, quod vo-
 bis a patria eius longe distantibus, illi qui in iisdem locis
 cum Athanasio degunt, vt de homine noto, rebusque ibi
 gestis certiores, probum testimonium de vitæ eius inno-
 centia perhibent, affirmantes eum non nisi confictis cri-
 minibus opprimi. Quin & Arsenius aliquando dictus ab
 Athanasio interfectus, quem iam cognouimus in vita
 esse, & cum Athanasio amicitiam fouere, is ipse affirmat,
 ea quæ acta sunt Mareotæ, in absentia alterius partis acta
 fuisse; neque enim ibi adfuisse Macarium presbyterum,
 qui reatum sustinebat, neque episcopum eius Athana-
 sium, & hoc non solum ex verbis eius, sed ⁿ ex monumen-
 tis actorum per Martyrium & Hefychium allatis cogno-
 uimus. Ea enim perlegentes, inuenimus accusatorem
 Ischyram ibi præsto fuisse: Macarium autem & Athana-
 sium nequaquam adfuisse, neque Athanasii presbyteros,
 quamquam hoc ipsum magnopere sollicitantes, admissos
 esse. Oportebat autem, dilectissimi, siquidem sinceriter
 illud iudicium agebatur, non solum accusatorem, sed &
 reum præsentem sisti. Et vt Tyri Macarius aderat reus, &
 Ischyras accusator, vbi nihil criminum docere potuit: ita
 quoque in Mareoten non solum oportuit accusatorem,
 sed & reum quoque vna proficisci, vt vel præsens conuin-
 ceretur, vel, si victus non esset, appareret eum calumniis
 petitus fuisse: iam vero cum hoc factum non sit, sed solum

Athana-
 sium iuste
 absolutum
 declarat.

ibi accusator steterit, cum iis quos ut suspectos Athanasius reiciebat, actorum illorum monumenta suspicione carere non possunt. Addebat præterea in sua querela, eos qui Mareoten profecti sunt, se inuito eo profectos esse: misere enim eo (ut ipse dicebat) Theognium, Marin, Theodorum, Vrsacium, Valentem, & Macedonium, homines suspectos: neque hoc ita esse solummodo verbis suis, sed literis quoque Alexandri Thessalonicensium episcopi demonstrabat: protulit enim epistolam illius scriptam ad Dionysium, qui in ea Synodo comes erat, quibus episcopus ille liquido declarat, Athanasium calumniis, & ipsius quoque accusatoris Ischyrae coniurationibus opprimi, veram manum & authenticam protulit, in qua ille testatur, Deum omnipotentem inuocans, neque calicis confractionem, neque mensæ subuersionem ullam fuisse, sed se subornatum esse a certis hominibus, ut hoc crimen confingeret: deinde dum huc excurrissent Mareota presbyteri, affirmarunt neque Ischyram esse catholicæ ecclesiæ presbyterum, neque tale quid commississe Macarium, quale illi imputabat. Quinimo presbyteri & diaconi cum huc venissent, non tenuerunt, sed prolixè testimonia dixerunt pro Athanasio, affirmantes nihil eorum quæ illi obiicerentur verum esse, eumque coniurationibus premi: quin & episcopi ex Ægypto & Africa in suis scriptis affirmarunt constitutionem Athanasii in suscipiendo episcopatu legitimam & ecclesiasticam fuisse, neque eadem commissam, neque quemquam per illum sublatum esse, neque poculum ullum con fractum, sed omnia esse conficta. Et ex istis iudiciis in Mareota per absentiam alterius partis habitis, ostendebat Athanasius, vnum catechumenum in examinatione sui dixisse, se intus cum Ischyra fuisse, quo tempore Macarius presbyter Athanasii eo, ut aiunt, se in eum locum immisisset, alios item examinatos pro testimonio dixisse, Ischyram in cellula parua latuisse, alios eundem post ostium ægrotum eodem tempore decubuisse, quo Macarius superueniebat. Ex istis rationibus Athanasii facile colligebamus fieri non potuisse, ut qui morbo post ostium decumbebat, in sacris constiterit, & oblationem confecerit, nec oblationem proponi potuisse, cum intus catechumeni versarentur,
quibus

quibus intus adhuc agentibus, tempus oblationis nondum esse potuit. Hæc, ut iam exposui, pro se dicebat Athanasius, & rem ita esse ex actis declarabat, idem affirmantibus ceteris qui cum eo erant, prorsus nunquam Ischyram ecclesiæ presbyterum fuisse, aut ut presbyterum synaxim cum aliis fecisse. Neque enim, quo tempore Alexander ex humanitate magni Concilii eos qui erant ex schismate Meletii recipiebat, hunc a Meletio tamquam suum nominatum fuisse affirmabant, quod ipsum maximum signum est, non fuisse illum ex numero Meletianorum: nam si Meletianus fuisset, omnibus modis illum in eorum classe recensuissent. Quin & alibi falsa dixisse Ischyram ex ipsis actis comprobatum est ab Athanasio, quippe qui in crimine de combustis libris falsi conuictus sit ab iis quos in testes adduxerat. ° Cum igitur istiusmodi allegarentur, & tot testes pro Athanasio starent, & ipse tam iusta pro se afferret, quid quæso nos oportuit facere? an non quod ecclesiastici Canonis est? hominemque proinde non condemnaremus, sed potius reciperemus? eumque pro episcopo, quemadmodum est, haberemus? Præter hæc omnia annum totum & integros sex menses apud nos hæsit, vestram præsentiam expectans, aut quotquot comparere auderent, suaque præsentia pudescit omnes: non enim iudicio stetit nisi sui fiduciam habuisset, neque sponte, sed literis nostris ad iudicium vocatus comparuisset, quemadmodum vos per literas citauimus, & tamen post tanta argumenta nos veluti insolitum quiddam agentes reprehenditis. P Qui igitur sunt, qui contra Canones agunt? nosne qui cum tantis rerum documentis virum recipimus? an qui solum ad triginta sex suffragia eorum qui Antiochiæ fuere, externum hominem episcopum salutarunt, eumque militari manu Alexandriam deduxerunt? quod ne tunc quidem factum est, cum Athanasius in Galliam relegabatur: quod tum haud dubie factum fuisset, si pro vere damnato habitus fuisset. Certe cum inde ab exilio rediret, etiam tum suam ecclesiam, a qua recipiebatur, vacantem inuenit. Prorsus ignoro quam ratione facta sunt quæ facta sunt. Primum enim (si verum dicendum est) non decebat, cum nos ad celebrandam Synodum literas mitteremus, aliquos præoccu-

pare iudicium Synodi, deinde non decuit nouos istos modos contra ecclesiam induci: vbi enim est istiusmodi ecclesiasticus Canon, aut istiusmodi traditio apostolica? vt in pace agente ecclesia, & episcopis concordibus cum episcopo Alexandriae Athanasio, immittere *Gregorium peregrinum & externum hominem, neque Alexandriae baptizatum, neque plebi cognitum, neque postulatum a presbyteris, eumque Antiochiae creare episcopum, atque inde deducere Alexandriam, non cum presbyteris aut diaconis ciuitatis, non cum episcopis Ægypti, sed cum militibus? Hæc enim dixere & conquesti sunt qui huc venerunt: Si enim post Synodum in culpa fuisset deprehensus Athanasius, non tamen oportuit creationem noui episcopi ita illegaliter & præter Canonem ecclesiasticum fieri, sed in ipsa ecclesia, & ex ipso sacerdotali ordine, & ex ipso clero eius prouinciæ episcopos constitui, & nequaquam ex illis qui nunc apostolorum Canones violant. Age, si in quemquã vestrum id commissum esset, nonne vociferaturi essetis? nonne vindictam, quasi violatis Canonibus, postulaturi fuissetis? Dilecti, credite, tamquam Deo præsentem, cum veritate loquimur quod loquimur. Non est istud pie factum, non ex iure, non ecclesiastice. ¶ Quinimo quæ feruntur acta in introitu Gregorii, ostendunt qualis fuerit ordo in eius ordinatione: tēporibus enim ita pacatis, prout renuntiant qui inde veniunt, & quemadmodum episcopi scribunt, ipsa ecclesia incendium passa est, virgines denudatae, monachi conculcati, presbyteri & multi ex populo indigne habiti & violati, episcopi in carcerem detrusi, multi item spoliati. Sacra mysteria de quibus incusabant Macarium presbyterum ab ethnicis direpta, & in terram abiecta sunt, vt vi cogerent nonnullos ad constitutionem Gregorii approbandam. Hæc & istiusmodi ostendunt, quinam sint Canonum præuaricatores. Nam etsi legitima fuisset eius constitutio, non tamen cum præuaricatione legum coegisset eos sibi obtemperare, qui ei legitime obaudiebant. Et tamen, cum talia scelera designata sint, scribitis magnificam pacem Alexandriae & per Ægyptum fuisse, quasi res officiumque pacis in contrariam iam significationem abierit. Illud quoque necessarium existimaui quod vobis indicaretur, Athanasium affirmasse, Macarium sub

*Georgium

custodia militum habitum esse, & solum accusatorem vna cum illis qui Mareoten proficiscebantur abiisse, & presbyteris rogantibus, vt in quæstione adesse liceret, pernegatum, & quæstionem habitam fuisse de calice & mensa in præsentia præfecti & eius cohortis, assistentibus tum ethnicis, tum Iudæis. Id principio nobis incredibile videbatur, nisi ex ipsis actorum monumentis demonstratum fuisset, certe nobis magnæ admirationi fuit, vt etiamnum vobis esse puto. Atqui ne presbyteris quidem adesse permittitur in mysteriis, cum tamen ipsi quoque sacrorum administrati sint. Iam quis non execretur sub externo iudice præsentibus catechumenis, & quod peius est, ethnicis & Iudæis Christianismum blasphemantibus, quæstionem de sanguine & corpore Christi haberi? Nam si omnino delictum aliquod perpetratum fuisset, oportebat de eo in ecclesia inquiri sub legitimis clericis. De Marcello autem, postquam de illo quoque vt impio in Christum perscripsistis, vobis studui significare, eum, cum huc venisset, affirmasse falsa esse quæ de se in literis vestris scripta essent, sed tamen, cum a vobis postularetur vt de fide diceret, tanta cum fiducia per se respondit, vt nemo non perciperet, eum nihil a veritate profiteri alienum, sed eadem cum pietate qua ecclesia de Domino ac saluatore nostro sentire, neque iam tantummodo, sed etiam olim huius sententiæ se fuisse confirmabat, vti & nostri presbyteri, qui tunc in Nicæno Concilio aderant, de ipsius recta fide contestabantur. Nam & eum tunc quoque in sententiis dicendis dimicasse cum Ariana hæresi, testes fuere; cuius quoque vos admonitos velim, ne quis talem hæresim approbet, sed abominetur vt alienam a sana doctrina. De viro igitur, quem rectæ opinionis & sinceræ religionis esse testimoniis approbatum est, quid, quæso, nos facere oportuit, nisi vt eum pro episcopo haberemus, quemadmodum & habemus, neque a communione repelleremus? Hæc quidem ego non tamquam eorum causam agens scribo, sed vt & vobis fidem facerem, viros istos iuste & canonicè a nobis receptos esse, & vos minime habere causam litigandi: par autem est vt studium adhibeatis, & omnibus modis elaboretis, vt quæ contra Canonem acta sunt emendationem accipiant, &

ecclesiæ pacem habeant, vt Christi pax nobis data permaneat, & non scindatur ecclesia, ne vos eam culpam veluti schismatis auctores sustineatis. Dico enim, & plane protestor, ea quæ a vobis acta sunt, non esse pacis, sed schismatis occasiones. Non enim solum Athanasius & Marcellus episcopi cum querimoniis de illatis iniuriis, sed & plurimi alii episcopi ex Thracia, Cœlesyria, Phœnicia, Palæstina huc conuenere, presbyteri item non pauci, partim ex Alexandria, partim aliunde huc ad Concilium occurrerunt, & coram omnibus episcopis ibi congregatis, inter reliqua dicta sua conquesti sunt, vim & iniuriam ecclesiis illatas esse, suasque ecclesias eadem quæ Alexandrina passas esse, & in aliis ecclesiis similia designata. Ex Ægypto autem & Alexandria cum denuo superuenissent presbyteri, literas secum attulere, quibus plurimorum episcoporum & presbyterorum querimonia continebatur; se, cum huc ad Concilium pergerent, detentos fuisse, atque etiamnum detineri. Et, quemadmodum post Athanasii exilium contigit, episcopos homines confessores flagris conscindi, alios in carceribus haberi, præfulesque longissimi in suo episcopatu temporis publicis ministeriis mancipari, & fere omnes clericos & populos ecclesiæ catholicæ insidiis appeti, & persecutionem pati: quosdam item episcopos & fratres finibus suis eiectos esse, nulla alia de causa, nisi vt inuiti cogentur communicare cum Georgio & Arianis: & Ancyræ, quæ in Galatia est, non pauca aut parua designata esse, sed prorsus eadem cum factis Alexandrinis. Audiuimus etiam ista ab aliis, & Marcellus quoque episcopus rem ita esse suo testimonio confirmabat. Hæc & eiusmodi crimina contra quosdam ex vestris (vt nomina eorum omittam) hi qui huc venerunt detulere, quæ ego adscribere subterfugi, & fortassè ea ex aliis, quænam sint, rescueritis. Et hæc potissima mihi scribendicausa fuit, vt huc veniretis, quo vobis præsentibus omnia corrigi & sanari possent: ac propterea alacrius a vobis & sine recusatione occurrendum fuit, ne, qui hæctenus infamia istorum scelerum laborant, contumacia non comparendi in iudicio, libellos contra se datos videantur refellere non potuisse. Cum igitur talia rumoribus famaue circumferantur,

tantasque iniurias ecclesiæ patientur, & istiusmodi insidiis vexentur, vt affirmare qui hæc renuntiabant, quinam quæso sunt, qui flammam discordiæ accendunt? nosne qui ista dolemus, & patientibus fratribus compatimur? an illi qui hæc scelera designant? Miror autem, cum tantæ ac tales turbationes sint in singulis ecclesiis, vt non alia de causa iter susceperint qui ad Concilium venere, vos interim scribere concordiam in ecclesiis fuisse, cum istiusmodi facta, non ad ædificationem ecclesiæ, sed ad subuersionem fieri solent; & qui istiusmodi rebus oblectantur, non sunt pacis filii, sed perturbationis. Deus autem noster, non est perturbationis, sed pacis Deus. Quapropter quemadmodum conscius est Deus Pater Domini nostri Iesu Christi, hæc putavi necessaria esse, quæ vobis scriberentur, tum vt parcerem vestræ existimationi, tum quia optarem ecclesias non in perturbatione esse, sed secundum Canones apostolorum regi, & vt nunc tandem pudefaceretis illos, qui ob mutuum inter ipsos odium ita ecclesias vexant. Audio paucos esse istorum malorum auctores: quapropter operam date, vt habentes viscera misericordiæ, corrigatis ea quæ (vt dixi) contra Canonem facta sunt, vt si quid vitii anteuertit, id vestro studio emendetur: & ne mihi scribatis, quod Marcelli & Athanasii communionem potius quod vestram præoptauerim: nam hæc non pacis sed contentionis & odii fraterni argumenta sunt. Atque ideo superiora scripsi, quo, certiores facti eos non iniuste receptos esse, desisteretis ab huiusmodi iurgio; qui si a vobis hic cum ceteris congregatis in iudicio conuicti fuissent, neque probas rationes pro sui defensione habuissent, recte nobiscum in scriptis vestris exposulassetis. Postquam autem, vt dixi, canonicè & non iniuste cum iis fouemus communionem, obsecro vos per Iesum Christum, ne sinatis discindi membra Christi, neque præoccupationibus fidem habete, sed Domini pacem anteponatis: non enim ius aut fas est, ob paucorum degeneres animos, eos abiici qui condemnati non sunt, aut spiritum Domini contristari. Quod si creditis posse quædam illis obiecta ostendi, & coram in facie redargui, veniant qui volunt: nam & se paratos esse & probaturos dicunt quæ denuntiauerunt. Certiores igitur nos, dile-

Etissimi, de ea re facite, quo & illis scribamus, & ceteris
 item episcopis qui huc debent conuenire, vt coram omni-
 bus qui culpæ obnoxii sunt condemnentur, & ne vltē-
 rius perturbatio in ecclesia fiat: sufficiunt enim quæ facta
 sunt, sufficit quoque in præsentia episcoporum episcopos
 in exilium actos esse: de qua re non est prolixior sermo ha-
 bendus, ne grauari videantur qui tum adfuere. Nam,
 si verum est dicendum, minime decuit eousque procede-
 re, aut eousque euadere istas animorum degeneres pusil-
 lanimitates. Esto vt sint Athanasius & Marcellus (vt scri-
 bitis) translati e suis sedibus, sed quid de aliis dicas qui ex
 diuersis locis, tum episcopi, tum presbyteri, quemadmo-
 dum dixi, huc venere? Nam & isti se denuo abreptos &
 istiusmodi passos esse dixerunt. O dilecti, non iam vltē-
 rius ecclesiæ iudicia secundum euangelium, sed vel ad
 exilium, vel ad mortem instituuntur. Nam si, vt dicitis,
 omnino in culpa fuerunt, oportuit secundum Canonem,
 & non isto modo iudicium fieri: oportuit scribere omni-
 bus nobis, vt ita ab omnibus quod iustum esset decerne-
 retur. Episcopi enim erant, & non vulgares ecclesiæ, qui
 ista patiebantur, sed quas ipsi apostoli suamet opera ad fi-
 dem instruxerant. Cur igitur & in primis de Alexandri-
 na ciuitate nihil nobis scribere voluistis? an ignari estis
 hanc consuetudinem esse, vt primum nobis scribatur, vt
 hinc quod iustum est definiri posset? Quapropter si ist-
 hic huiusmodi suspicio in episcopum concepta fuerat, id
 huc ad nostram ecclesiam referri oportuit. Nunc autem
 nos, quos certiores minime fecerunt, postquam iam ege-
 rint quod libuit, suffragatores suæ damnationis, cui non
 interfuimus, esse volunt. Non ita se habent Pauli ordina-
 tiones, non ita patres docuerunt, sed fastus iste, & nouum
 studium est. Obsecro vos cum alacritate, audite, pro pu-
 blico bono ista scribo: quæ enim accepimus a beato Pe-
 tro apostolo, ea vobis significo, non scripturus alioqui
 quæ nota apud vos esse arbitror, nisi facta ipsa nos contur-
 bassent. Episcopi abripiuntur, & suis e sedibus propellun-
 tur: alii vero aliunde in eorum loca reponuntur, alii vero
 insidiis appetuntur, vt subditi & de abreptis doleant, & a
 summissis vim patiantur, vt quos optant, frustra requi-
 rant; quos nolunt inuiti recipiant. Obsecro ne ista vltē-

rius fiant, vel potius contra illos scribite qui talia moliantur, ne deinceps has iniurias ecclesiæ patientur, aut episcopus aut presbyter istiusmodi contumelias sentiant, aut præter animi sententiam ea quæ nolint, ut nobis indicarunt, cogantur facere, ne apud ethnicos ridiculi efficiamur, aut, quod præ omnibus grauissimum est, Deum exacerbemus. Vnusquisque enim nostrum eorum quæ hic turbauit rationem reddet in die iudicii, optoque ut omnes secundum Deum sentiant, quo ecclesiæ suis episcopis receptis perpetuo gaudeant in Christo Iesu Domino nostro, per quem gloria Patri in sæcula sæculorum, Amen. Valere vos in Christo opto desideratissimi fratres.

NOTÆ.

^a *Epistola.*] Hæc est illa vera & germana epistola, quam Iulius p- Epistola 3. Iulii quando scripta?
prescripsit ad eas Eusebianorum literas, quas ex Antiocheno Concilio scriptas, per Elpidium & Philoxenum legatos Romanos transmiserat anno Christi 342. quando nimirum Gregorium in locum amoti Athanasii anno superiore electum per Philagrium præfectum iussu Constantii imperatoris, manu militari, multorumque ciuium & Christianorum ibi degentium cæde & exilio, circa paschale tempus introduxissent. Hæc Concilii Romani tertii sub Iulio celebrati, de quo infra, epistola synodica est: patres enim qui anno 342. Romæ conuenerant, per Iulium eas rescripsisse, in sua apologia ipse Athanasius testatur, his verbis: *Hæc cum Romæ Synodus per Iulium Romanum episcopum scripsisset, improba iterum audacia Eusebiani in ecclesiis perturbandis insidiisque tendendis usi sunt.* Ut ea quæ in Synodo decreta essent, solius Romani pontificis literis vulgarentur, honoris causa antiquitus id obseruari solitum fuit. Vide caput 52. Concilii Africani.

Hæc epistola quidquid Athanasius ab Eusebianis iniuriarum & calumniarum ab initio sedis Alexandrinæ passus est, enarratur & refutatur, ac demum ad desinendum, & de rebus turpiter & inique gestis poenitendum admonetur. In tanto criminum admissorum aceruo mitius quam oportebat eos ideo admonuit, quod speraret eos ad Concilium Romæ pertrahendos, quodque eos tot tantaque scelera non nisi imperatoris potentia fultos patrasse sciret. Ad orientales, teste Athanasio apologia secunda, per Gabinianum comitem missa fuit.

^b *Legi epistolam vestram.*] Hanc suam Ariani epistolam non prius Epistola Arianorum ad Iulium quando scripta?
scripsere, neque etiam apostolicæ sedis legatos, Philoxenum & Elpidium, prius dimiserunt, quam cognouissent, quid in causa Athanasii, Marcelli, aliorumque exulantium episcoporum secunda illa, de qua infra, Romana Synodo gestum & definitum esset. Querelæ

Querela
Eusebiano-
rum quæ &
quot.

quas Eusebiani hac sua epistola apud pontificem deposuerant, hæ fuerunt: Prima, quod indigno animo tulissent se Romam esse citatos. Secunda, præstitum Concilii habendi terminum nimis angustum fuisse. Tertia, indigne ferentes acta Tyrii Conuenticulia Iulio iterum examinari, indignum esse scribebant, alia Synodo retractari, quæ in alia iam stabilita essent; ac per Iulium ea labefactari, quæ ab ipsis iudicata erant. Quarta, vt Romanæ ecclesiæ iudicium, quod est omnium hæreticorum insigne proprium, subterfugerent, illud inculcarunt, nequaquam ex magnitudine ciuitatum esse æstimandas dignitates episcoporum. Quinta, exostularunt in Iulium, quod scribens ad eos, non tamen ad omnes nominatim literas rescripsisset, quarum illa erat inscriptio: *Eusebio cum suis*. Sexta, demum, sua ad Iulium scripta epistola conquesti sunt, Athanasium & Marcellum episcopos antea ab ipsis damnatos in communionem catholicam susceptos esse. Addit Sozomenus, eos suis literis contestatos fuisse, se nunquam cum Iulio pacem & concordiam inuituros, nisi quæ ab eis fuissent constituta probasset. Hæc ex epistola Iulii, Socrate & Sozomeno, Baronius anno 341. num. 56. 57. & 58.

An plures
quam 20.
Canones
Nicæni
Concilii
fuisse, hinc
recte pro-
betur.

^c *Quocirca episcopi.*] Sunt qui ex hoc loco, Nicæni Concilii Canones plures quam viginti fuisse probant, quia ille Canon, cuius hic mentio fit, quo cautum fuit, vt res in minori Synodo cognitæ, in maiori etiam examinari atque tractari possent, inter reliquos extantes non inueniatur. Verum sicut cuncta ista quæ sequuntur, ex Nicæno Concilio prodiisse propter Iulii pontificis & Athanasii testimonium dubitare non licet; ita certos de his sancitos fuisse Canones, & non magis ex eiusdem Concilii actis prodiisse, non adeo facile affirmandum putarem. Ita Baronius in appendice anni 325. Quod infra ait, illam consuetudinem olim fuisse, eumque morem in ecclesia obtinuisse, intelligendum est de causa Arii, quæ antea in Concilio Alexandrino sub Siluestro pontifice, & in præsentia Osi Cordubensis diiudicata, iterum in Nicæno Concilio cognita fuit. Baronius prædicto anno 325. num. 161.

Causa indi-
cæ Synodi.

^d *Siquidem vestri legati.*] Causam indictæ Romanæ Synodi exponit; nimirum quod legati Eusebianorum, ab Alexandrinæ ecclesiæ catholicis deuiçti, eam celebrari postularint anno 339. Vide notas Concilii Alexandrini infra, verbo *Concilium*: item notas in Concilium Antiochenum.

Eusebiani
Nicænum
Concilium
reiciunt.
An Tyrio
Concilio
Athanasius
condemna-
tus fuerit.

^e *Si enim, vt scribitis.*] Ostendit Eusebianos decreta Nicæni Synodi irritare, quippe qui in suam communionem ab Alexandrina & Nicæna Synodo excommunicatos Arianos recipiunt.

^f *Qui nec Tyri condemnatus est.*] Supra in notis ad Concilium Tyrium ex Sozomeno dictum esse memini, quod Concilium Tyri congregatum, postquam acta Mareotica per legatos confecta, Tyrumque perlata fuissent, iisdem actis Athanasium absentem condemnarit, episcopatu abdicarit, ac ne Alexandriæ habitaret prohiberit. Quod igitur hic ait pontifex, ipsum nequaquam Tyri condemnatum fuisse, intelligendum putamus a maiore & saniore parte illius

illius Concilii ibidem celebrati: catholici enim qui intererant, omnes ab Athanasii damnatione abhorruerunt, atque inde penitus discesserunt, cum Eusebiani seorsim ab iis coeuntes, in Athanasium, quæ sibi visa sunt decreuerunt. Vide quæ notauimus in prædicto Concilio Tyrio. Quamquam vero dici posset non esse condemnatum, quem a iudicio absentem, contra omne ius & æquitatem eiusdem causæ testes & iudices inique condemnassent: quæ sententia ex verbis quæ sequuntur aperte colligitur. *Scitis, inquit, monumenta actorum, ubi una dumtaxat pars adsuerit, nullarum virium esse, & suspecta haberi.*

^e *Carpones.*] Carpones fuit legatus Gregorii in episcopatum Alexandrinum intrusi, homo Arianus, iam olim ab Alexandro Alexandrino episcopo eo nomine notatus. Baronius anno 342. numero trigesimo octauo.

Carpones quis.

^h *Ariano Pisto literas scriberemus.*] Literas nimirum pacificas & communicatorias, quibus catholici esse probarentur. Vnde patet, quod Eusebianorum legati per technas atque versutias Romanæ ecclesiæ communionem suffurari conati fuerint, quo de sua fide, quasi catholica foret & orthodoxa, gloriari possent. Idem a Nouatianis, Donatistis, aliisque plurimis antehac sæpius factum esse ex præcedentibus constat.

Ariani catholicorum communionem affectarunt.

ⁱ *De nocte profectus est.*] Fraude & infidelitate Arianorum legatorum detecta, postquam ultra annum Romæ egissent, vt ex Pisti ex Alexandria vocati historia colligitur, furtim nocturno tempore abeuntes acta Tyria & Mareotica, quæ ipsi secum Romam attulerant, Deo permittente, Romæ reliquerunt, ne acta turpiter, dolose & iniuste contexta, obliuione deleri contingeret. His fretus Iulius pontifex Eusebianos in Romano Concilio de calumnia conuicit: de iisdem Athanasius apologia secunda: *Eusebiani ea per suos Romam miserunt, eademque illa a Iulio episcopo ad me transmissa sunt. Insaniunt igitur sua arcana apud nos haberi, & a nobis recitari.* Vide Baronium anno 339. numero 14. & 16.

Legati Arianorum quamdiu Romæ morati.

^k *Si igitur vere pacem.*] Futilem illam & procacem Eusebianorum assertionem, qua, vt iudicium Romanæ ecclesiæ subterfugerent, illud inculcabant, Nequaquam ex magnitudine ciuitatum esse æstimandas dignitates episcoporum, Iulius false quidem, sed vere ex ipsius Eusebii Nicomedienensis omnium antesignani factis exemplo petito, & inducta testificatione refellit. Ille enim maiorum ciuitatum sedibus inhians, nullo loco quietus consistere potuit. Nam e Beryti sede in Nicomediensem transierat, & ex illa rursus in Constantinopolitanam se contulerat.

Eusebius Nicomedienensis arguitur.

^l *Eusebio cum suis literis scripserim.*] Querebantur Eusebiani non ad omnes, sed solum ad Eusebium cum suis Iulium scripsisse, & Synodum vocasse; quam inepte, sequentia indicant. Hinc apparet priores literas Iulii ad eos ad Synodum vocandos, ex Synodo datas esse; frequentia enim tunc Concilia cogebantur. Quasnam autem illi sic ad Synodum citati inanes causas falsosque prætextus

Eusebianorum querela quæ.

Concil. Tom. 2.

Gggg

prætulerint, ne Romam ad synodale iudicium subeundum venirent, partim supra initio huius epistolæ diximus, partim infra in notis ad Concilium Antiochenum dicemus.

^m *Quod autem non temere.*] Hoc loco acta utriusque Concilii Romani, de quibus infra, defendit, omnesque calumnias Athanasio Tyri obiectas refellit.

Acta Mareotica & Tyria quomodo accepta?

ⁿ *Ex monumentis actorum per Martyrium.*] Qua occasione Iulius pontifex acta Tyria & Mareotica acceperit, eaque post clandestinum abitum legatorum Eusebianorum retinuerit, supra diximus.

Romanæ Synodi acta.

^o *Cum igitur istiusmodi allegarentur.*] Cum terminus indictæ Synodi longius præterlapsus esset, (Athanasius enim annum & dimidium expectarat) Synodum auspicatus, Athanasii, Marcelli, aliorumque episcoporum causam cognovit, quosque innocentes esse iudicaverat in communionem ecclesiasticam recepit. Vide notas Concilii Romani secundi.

Acta Concilii Antiocheni quar.

^p *Qui igitur sunt, qui contra Canones.*] Hoc loco pontifex suggillat Eusebianos episcopos triginta sex illos, qui vel seorsim, (vt factum fuerat in Tyrio Conciliabulo ante) vel saltem imperatoris Constantii favore adiuti, contra plurium catholicorum vota ac suffragia in Antiocheno Concilio Athanasium iniuste deposuerunt, inque eius locum Gregorium Arianum, hominem peregrinum ac seditiosum suffecerunt, ac demum magna hominum cæde, non canonicè, sed militari manu in urbem introduxerunt. Quæ quando contigerint, vide notas Antiocheni Concilii.

Gregorii inuestitura quæ & qualis.

^q *Quinimo quæ feruntur acta in introitu Gregorii.*] Cruentam illam introductionem Gregorii, qua templa sanctorum incensa, Potamon ille sanctus confessor, de quo supra in Nicæno Concilio, funeste occisus, plures relegati, optimi quique fugati, quam præuisam fugerat Athanasius, describit hic paucis Iulius pontifex: plura vide apud Athanasium epistola ad solitarios, & epistola ad omnes orthodoxos scripta. Ita Baronius anno 342.

^r *Postquam.*] Monet deinceps Eusebianus pontifex vt a cœptis desistant, atque mala patrata corrigant.

^s *Hanc consuetudinem esse.*] Perspicue declaratur, tum ex Canone ecclesiæ, tum etiam ex consuetudine, sic legitime episcoporum iudicia exerceri solita, vt de his imprimis ad Romanum pontificem scriberetur, a quo quid definiendum esset acciperetur.

EPISTOLA IV.

IULII PAPÆ I.

AD ALEXANDRINOS.

Iulius presbyteris, diaconis & populo in parocia Alexandria.

GRATV LOR vobis, dilectissimi fratres, quod fructum fidei vestræ ante oculos videatis: id enim ita esse liquidissime apparet in fratre & coepiscopo nostro A-